

DEMOGRAPHIC TRANSITION PERIODS, POPULATION MOVEMENTS AND FUTURE PROJECTIONS IN CANAKKALE

In this paper, demographic size and structure past, present and next prospective of Canakkale is investigated since 1927. Canakkale has middle-level population. Population of Canakkale divides into three periods of 1927-1950, 1950-1970 and 1970-2000. It is not change within a long time. It is effected from migration and dynamism in the whole country since 1970. Despite according to annual population growth and age-gender composition, Canakkale has ideal state regarding urbanization and population growth rate which are below of Marmara region. In contrast with other provinces of Marmara region, the population is more stable and homogeny. It has start diversification tendency with growing in-migration in latest period. It is apparent that migration changes occur into positive from negative ones. According to 2010 projections, population will not undergo any significant changes. It is estimated that while total fertility rate will be less, but rises in in-migration rate.

EĞİTİM FAKÜLTESİ SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN

OKUMA ALİŞKANLIKLARI VE OKUMAYA KARŞI EĞİLİMLERİ

Funda Örgü Yaşar*

Giriş

Okuma, insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemidir¹. Başka bir ifadeyle okuma; gözlerin yazıyı görüp tanımamasından, zihnin anlama çabasından oluşan karmaşık bir ektinliktir. Okuma, gerek okulda gerekse yaşamda önemli bir öğrenme aracıdır. Her ders okumayı gerektirir. Ne var ki okumanın asıl amacı "okuduğunu doğru ve tam anlayabilme"dir. İyi okuyamayan öğrenci, hem doğru ve tam anlamakta, hem de anlatmakta sorun yaşar; yazılı kaynaklardan geçince yararlanamaz. Okuduğunu anlama, önemli bir "bilisel giriş davranışı"dir. Okuyan öğrencinin; konuşma, yazma, eleştiri, çözümleme-bireşim ve düşünme; dinleme-düşünme yeteneği gelişir; ilgi alanı genişler. Bir başka deyişle, okuma ektinliği, diğer dilisel ektinlikleri (dinleme, konuşma ve yazma) zenginleştirme etkisi en çok olan ektinliktir².

Okuma, temel olarak bilissel bir olaydır. Bireyin okuma yeteneğinin gelişmesi onun başarılı okuma deneyimi ile yakından ilgilidir. Akyol, okumayı yazılı ve yazısız kaynaklar, okuyucu ve çevrenin karşılıklı etkileşimi sonucu oluşan anlam kurma süreci şeklinde tanımlamaktadır³. Bu tanımlamalardan çıkarılacak ortak sonucun "anlama" olduğu söylenebilir. Anlama; düşünme, üretme, sürekli geliştiren; diğer bir ifadeyle yaratıcı bireylerden oluşan, toplum meydana getirmenin en önemli yapı taşıdır. Düşünen, üretme ve sürekli yaratıcı çabalar içinde bulunan bireyler yetiştirme ise; devamlı araştırmayı, bilgi toplama amaç edinmiş; sorgulayan bir bakış açısı ve davranışı geliştirmekle olasıdır. Sonuç olarak bilgi toplama ve araştırma, okuma ile gerçekleşen bir süreç olarak kabul edilmektedir. Bilgi edinerek kendini yenilemenin tek ve tartışmasız yolu da okumayı bir yaşam biçimini haline getirmektir.

Gelişmiş ülkelerin karşılaştıkları okuma alışkanlığı sorununu; ciddi ve hızlı bir biçimde ele alarak çözümlenmiş olmaları, okumanın özellikle toplumsal

* Ok., Canakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlük Türk Dili Bölümü, Canakkale

1 Alınlar Yalın, Türkçe Öğretimi Yöntemleri-Vezi Yalınlar, Akademi Yayınları No: 418, Ankara, 2002, s. 47

2 Recep Nas, Okumalarla Çocuk Edebiyatı, Eğilim Yayınları, Bursa, 2002, s. 41

3 H. Akyol, Okuma ve Prensipleri, Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl: 22, Sayı: 233, Ankara, 1997, s. 26-28

önemini ortaya koymaktadır. Uzmanlar, okuma alışkanlığı ile ekonomik gelişme, güç, suç, okuldaki ayrılma, işinde başarılı olma arasında güçlü ilişkilerin varlığından söz etmektedir.⁴ Okuma, toplumsal yaşamın vazgeçilmez gerekliliklerinden biridir. Bireyin entelektüel gelişiminin adeta kaynağını oluşturan okuma, bireyin anlamaya gücünü geliştirerek, bilgi hazinesini zenginleştirerek, öğrenmenin gerçekleşmesi ve kalıcı izli olmasını sağlamaktadır. Okuma ile reformist bir yapı kazanan bireyin demokratik tutum ve davranışlar sergilemesi olağan hale gelmektedir. Bu da okuma alışkanlığının önemini ortaya koymaktadır.

Okuma alışkanlığı, kişilerin okumayı öğrendikten sonra bu eylemi zevkle yapmalarını sağlamak için kazanmaları gereken önemli bir beceridir. "Okuma alışkanlığı" kişinin bir gereksinim olarak algılanması sonucu okuma eylemini, yaşam boyu sürekli ve düzenli biçimde gerçekleştirir. Okuma alışkanlığı temel öğrenim sisteminde kazanılan bir beceridir. Bir eğitim sisteminin üyeleri olan öğrenciler okul çağında iken bu beceriyi edinmemişler ise, yetişkinlik döneminde okuma alışkanlığını edinmeleri de çok güç olur. Bu nedenle eğitim sistemi; öğrencilere hızlı ve doğru okuma, okuduğunu anlamaya gibi becerileri kazandırabileceği gibi, öğrencileri araştırma yapmaya özendirerek öğrenen ve ders dışı bilgi kaynaklarına da yönlendirir.⁵ Ülkemizde, gerek ailede gerekse yakın çevrede ve okulda konuya ilişkin sistemli bir destek ve rehberlik faaliyeti yapılmamaktadır. Oysaki, okuma alışkanlığının kazanılmasında ebeveynin rolü son derece önemlidir. Anne ve baba çocuğun okuma alışkanlığını kazanması ve bunu bir zevk hatta yaşam biçimini haline getirmesinde öncü ve rehber olmalıdır.⁶ Öğretmenler, kitap okumamanın öğrenim sürecinin vazgeçilmez bir parçası olduğunu ve yaşam boyu süreceğini sürekli olarak vurgulamalıdır. Okuma alışkanlığını yeterince kazanamayan öğrencilerin, öğrenim yaşantılarının istenilen veriminde olamayacağı kendi zihinlerinde yer etmelidir. Çağdaş insan, düşüncelerini açıkça söyleyebilen, tartışan ve eleştirel bir düşünce tarzına sahip olan bir bireydir. Bu da sürekli kitap okumaktan geçmektedir. Öğretmen merkezi eğitimle öğrencilere okuma alışkanlığını kazandırmak mümkün değildir. Bu nedenle öğrenci merkezi yöntemlerle öğrencilerde kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu konuda sadece Türkçe ve Türk Dili ve

Edebiyatı öğretmenlerinin duyarlı olmaları yeterli değildir. Eğitimin bütün kademelerinde tüm eğitimciler görevler düşmektedir.

Yapılan araştırmalarla okumanın önemi hermen hemen her ortamda dile getirilmese karşın, okuma alışkanlığı ve okumaya olan eğitim bakımından ortaya çıkan tablo hiç de iç açıcı değildir. Bu çalışmalardan *Gömlüksiz ve Te/ö'*'nun (2003) Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı üzerine yaptıkları araştırmada; öğrencilerin kitap okumama alışkanlığının nedeni olarak, yönlendirme eksikliği ve okuma bilincinin olmaması gösterilmekte ve öğrencilerin kitap okumalarını etkileyen faktörlerin başında sırasıyla arkadaş tavsiyesi, medyadaki tanıtımlar, öğretmen, anne ve babanın etkili olduğu ifade edilmektedir. *Gönen ve Diğlerli'*nin (2004) ilköğretim 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi üzerine yaptıkları araştırmada, kız çocuklarının erkek çocuklarına göre az bir oranda daha fazla kitap okumayı sevdiikleri saptanmıştır. Her iki grubun en fazla roman ve hikâye türünü tercih ettikleri, erkeklerin çizgi romanını kızlardan daha fazla okudukları görülmüştür. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin kitap okuma konusunda çocuklarına daha fazla kitap aldıkları anlaşılmıştır. Ayrıca daha önce yapılan çalışmalar göz önüne alındığında kitap okuma oranında belirgin bir artış olduğu ortaya çıkmıştır. *Tosunoğlu'*'nun ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma eğilimlerini belirlemek ve bu eğilimlerin oluşumunu sağlayan etkenleri ortaya çıkarmak amacıyla yaptığı bir araştırmada, çocukların; kitaba, kitap okuma alışkanlığına uzak olmadıkları, araştırmanın genel sonucudur. Araştırma, 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okuduklarıyla özdeşleştiklerini, isteyerek ve seyerek kitap okuduklarını, kitap edinmede sınıf kitaplıklarının ve öğretmenlerin büyük rolü olduğunu ortaya çıkarmıştır.

1. Çalışmanın Amacı, Evren ve Örneklem

Bu çalışma; ilköğretim birinci kademe öğrencilerine okuma sevgisi ve okuma alışkanlığı kazandıracak olan sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve okumaya olan eğilimlerini tespit ederek, bu konudaki yeterliliklerini geliştirme adına yapılması gerekenleri sıralamayı

4 Mesha Tosunoğlu, "Türkçe Öğretiminde Okuma Alışkanlığı ve Çocukların Okuma Eğilimleri", Türk Dili Dergisi, Sayı: 39, Ankara, 2003, s. 547-550

5 Mülbecceli Gönen ve Diğlerli, "İlköğretim 5., 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi", Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 164, MEB Yay., Ankara, 2004, s. 8

6 Mülbecceli Gönen ve Diğlerli, 2004, a.g.m., s. 9

7 Mehmet N. Gömlüksiz ve Aysun Te/ö, Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığı (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), 1. Sosyal Bilimler Eğitim Kongresi (15-17 Mayıs 2003), MEB Öğretmen Yetiştirme Gen. Müd.-Dokuz Eylül Univ. Buca Eğitim Fakültesi, İzmir, 2003, s. 1

8 Mülbecceli Gönen ve Diğlerli, 2004, a.g.m., s. 31

9 Mesha Tosunoğlu, "Türkçe Öğretiminde Okuma Alışkanlığı ve Çocukların Okuma Eğilimleri", Türk Dili Dergisi Sayı: 609, Ankara, 2003, s. 1-3

amaçlanmaktadır. İlköğretim çağındaki çocukların okuma alışkanlıklarının ne düzeyde olduğunu saptamaya çalışan birçok araştırmaya yapılmıştır. Ancak ilköğretim birinci kademe öğrencilerini yetiştirecek olan sınıf öğretmenliği öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını inceleyen çalışmalar yok denecek kadar azdır. Çocuklarını aile çevresinden sonra profesyonel anlamda kapsamlı olarak eğitim gördükleri yerin ilköğretim okulları olduğu düşünülürse, sınıf öğretmenlerinin okuma alışkanlığı kazandırmadaki sorumluluğu daha da artmaktadır. Hiç şüphesiz okuma alışkanlıklarına sahip olmayan bazı sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerine de okuma sevgisini aşılamaları mümkün değildir. Bu çalışmada sınıf öğretmeni olarak görev yapacak ilgili anabilim dalı öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve eğitimlerini incelemek suretiyle mevcut durum tespiti yapılarak geleceğe yönelik önerilerde bulunulacaktır.

Araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında okuyan, birinci ve ikinci öğretime kayıtlı öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ve okumaya yönelik eğitimlerini tespit etmek amacıyla hazırlanan ankette, 5'i kişisel bilgiler ve 20'si de kitap okuma alışkanlıkları ve okumaya olan eğilimlerini tespit olanak sağlayan toplam 25 soru yer almaktadır. Bu sorulardan 2'si öğrencilerin okumayı en çok tercih ettikleri yazarlara ve son okudukları kitaplara ilişkin açık uçlu sorulardan oluşmaktadır¹⁰.

Örneklem grubu, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalının normal ve ikinci öğretim programlarında okuyan ve ankete katılan 1., 2., 3. ve 4. sınıflardaki toplam 661 öğrencidir. Örneklem grubundan elde edilen veriler, seçenklere ve açık uçlu sorulara verilen cevapların frekans dağılımı ve oranları yüzdelik olarak yorumlanarak çesitli sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca bazı sorularda değerlendirilmeler ankete katılan öğrenciler toplamında ve sınıf düzeyinde yapılırken, bazı sorularda da cinsiyete göre değerlendirilmelerin yapılması anlamlı sonuçlar elde edilmesine yönelik bir yaklaşımdır. Anket soruların yazımında Tosunoğlu¹¹ (2003), Gönen ve Diğerleri¹² (2004) ve Gömleksiz ve Telio¹³ (2003)'dan da yararlanılmıştır.

10 Anket çalışması, 2004-2005 öğretim yılı güz yarısında yapılmıştır.

11 Tablo 3, 4, 6, 7, 8, 10, 24 ve 25'deki sorular.

12 Tablo 21'deki sorular.

13 Tablo 12, 13, 14, 17, 20 ve 22'deki sorular.

2. Bulgular ve Yorum

Çalışmanın birinci bölümü; ankete katılan öğrencilerin kişisel bilgilerinin tespiti yarayan sorulardan oluşmaktadır.

Tablo 1'de görüldüğü üzere sınıf öğretmenliği anabilim dalında ankete katılan öğrencilerin % 51.3'ü normal öğretim, % 48.7'si de ikinci öğretim öğrencisidir. Ankete katılan öğrencilerin % 66.1'ini kız öğrenciler, % 33.9'unu ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Tüm sınıflarda ankete katılan öğrencilerin % 62.5-70.7'sini kız öğrenciler teşkil ederken, 29.3-37.5'ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Dolayısıyla anket yapılan öğrencilerin 2/3'ünü kız öğrenciler teşkil etmektedir. Öğrencilerin sınıflara göre dağılımında 3. sınıfa kayıtlı öğrenciler % 30.1 ile en büyük grubu oluştururken, ikinci sırayı % 25.7 oranla birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 1: Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Sınıf	Norma Öğreti m	%	İkinci m	%	Kadı n	%	Erke k	%	Topla m Öğrenc i Sayısı	%
1. Sınıf	96	56.5	74	43.5	111	65.3	59	34.7	170	25.7
2. Sınıf	79	52.0	73	48.0	95	62.5	57	37.5	152	23.0
3. Sınıf	106	53.3	93	46.7	132	66.3	67	33.7	199	30.1
4. Sınıf	58	41.4	82	58.6	99	70.7	41	29.3	140	21.2
Topla m	339	51.3	322	48.7	437	66.1	224	33.9	661	100

Tablo 2'de görüldüğü üzere ankete katılan sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin % 5.2'sinin bir kardeşi, % 49'unun iki kardeşi, % 25.3'ünün üç kardeşi ve % 10'unun dört kardeşi bulunmaktadır. Beş ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin oranı ise sadece % 10.5'tir. Okuma alışkanlığının kazanılmasında kardeşlerin birbiriine etkisi kaçınılmazdır. Öğrencilerin yaklaşık % 75'inin iki ya da üç kardeşinin olması birbirlerine model olmaları ve okuma yoluyla elde edilenlerin paylaşımını, öğrenme ve anlama üzerinde olumlu bir

etkisinin olacağı şüphesizdir. Tablo 2 ile bağlantılı olarak, Tablo 3'e dikkat edilirse, ankete katılan öğrencilerin % 44,4'ü kardeş sıralamasında birinci sradadır. Dolayısıyla bu gruptaki öğrencilerin *model olma* durumunda oldukları gözden kaçmamalıdır. Bununla birlikte ankete katılan öğrencilerin % 55,6'sında *model alma* durumu söz konusudur. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlardan biri de okuma alışkanlığının pekişmesi ve okuma eğiliminin oluşmasında *model alma* özelliğinin etkili olduğunun tespiti edilmiştir.

Tablo 2: Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

Kardeş Sayısı	1. Sınıf	%	2. Sınıf	%	3. Sınıf	%	4. Sınıf	%	Toplam	%
1	10	5,9	5	3,3	13	6,5	7	5,0	35	5,2
2	72	42,3	82	53,9	98	49,3	72	51,5	324	49,0
3	53	31,1	38	24,9	49	24,6	27	19,3	167	25,3
4	20	11,8	13	8,6	19	9,6	14	10,0	66	10,0
5	6	3,5	7	4,6	9	4,5	11	7,9	33	5,0
6	4	2,4	3	2,0	7	3,5	3	2,1	17	2,6
7+	5	3	4	2,7	4	2,0	6	4,2	19	2,9
Toplam	170	100	152	100	199	100	140	100	661	100

Tablo 3: Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Kardeşler İçindeki Sıralamaya Göre Dağılımı

Kardeş Sırası	1. Sınıf	%	2. Sınıf	%	3. Sınıf	%	4. Sınıf	%	Toplam	%
1	75	44,1	68	44,7	93	46,7	58	41,4	294	44,4
2	52	30,6	47	30,9	72	36,2	42	30,0	213	32,2
3	21	12,3	24	15,8	16	8,1	18	12,9	79	12,0
4	15	8,8	6	3,9	7	3,5	9	6,4	37	5,6
5	2	1,2	3	2,0	4	2,0	7	5,0	16	2,4
6	2	1,2	1	0,7	4	2,0	3	2,2	10	1,5
7	3	1,8	2	1,3	2	1,0	-	-	7	1,1
8	-	-	1	0,7	1	0,5	1	0,7	3	0,5
9	-	-	-	-	-	-	2	1,4	2	0,3
Toplam	170	100	152	100	199	100	140	100	661	100

Tablo 4: Örneklem Grubunu Oluşturan Öğrenci Ailelerinin Ekonomik Durumuna Göre Dağılımı

Ekonomik Durum	1. Sınıf	%	2. Sınıf	%	3. Sınıf	%	4. Sınıf	%	Toplam	%
Geçim sıkıntısı çekiyor	6	3,5	10	6,6	8	4,0	7	5,0	31	4,7
Geçinebilecek durumda	49	28,8	27	17,8	34	17,1	15	10,7	125	19,0
Normal	90	53,0	89	58,5	118	59,3	90	64,3	387	58,5
İyi	24	14,1	26	17,1	38	19,1	28	20,0	116	17,5
Çok iyi	1	0,6	-	0	1	0,5	-	0	2	0,3
Toplam	170	100	152	100	199	100	140	100	661	100

Tablo 6: Kitap Okur musunuz?

Kitap Okuma Durumu	1. Sınıf	%	2. Sınıf	%	3. Sınıf	%	4. Sınıf	%	Toplam	%
Okunamam	1	0,6	2	1,3	7	3,5	5	3,6	15	2,3
Bazen okunam	64	37,6	58	38,2	82	41,2	47	33,6	251	38,0
Gerektiğinde okunam	20	11,8	24	15,8	28	14,1	24	17,1	96	14,5
Sık okunam	64	37,6	52	34,2	68	34,2	46	32,9	230	34,8
Her zaman okunam	21	12,4	16	10,5	14	7,0	18	12,8	69	10,4
Toplam	170	100	152	100	199	100	140	100	661	100

Sınıf öğretmenliği anabilim dalında ankete katılan öğrencilerden "kitap okur musunuz" sorusuna verilen yanıtların bütün sınıflarda oransal olarak birbirine yakın olduğu görülmektedir. Tablo 6'da görüldüğü üzere, öğrencilerin önemli derecede okuma alışkanlığı kazandığı izlenimi ortaya çıkmaktadır. Ankete katılan öğrencilerin % 34,8'i sık sık, % 10,4'ü her zaman, % 38'i bazen ve % 14,5'i de gerektiğinde kitap okumaktadır. Kitap okumayanların oranı ise % 2,3'te kalmaktadır. Sık sık ve her zaman kitap okurum diyenlerin oranı en fazla olarak birinci sınıflarda % 50 iken, dördüncü sınıflarda % 45,7'dir. Buna karşılık okunam diyenlerin oranı 2. ve 3. sınıflarda % 1,3-3,5 aralığındadır. Birinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının fazla olması okumaya olan eğilimin daha küçük yaşlarda olumlu bir şekilde artarak oluşmaya başladığını işaret etmesi bakımından önem taşımaktadır. Birinci sınıf öğrencilerinden sonra en fazla dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığına sahip olması, ilköğretim öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırılacak olmaları bakımından önemlidir.

Tablo 7: En Çok Hangi Tür Kitapları Okumayı Tercih Edersiniz?

Okunan Kitap Türü	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Duygusal	108	24,7	6	2,7	114	17,2
Macerâ	69	15,8	63	28,1	132	20,0
Bilim-Kurgu	61	13,9	54	24,1	115	17,4
Doğa Olayları	19	4,3	23	10,3	42	6,4
Kahramanlık ve Tarih	39	8,9	32	14,3	71	10,7
Sosyal ve Toplumsal Konulu	87	19,9	30	13,4	117	17,7
Hepsi	54	12,5	16	7,1	70	10,6
Toplam	437	100	224	100	661	100

Tablo 7'deki bulgular incelendiğinde okunan kitap türleri arasında cinsiyet bakımından anlamlı farklılıklar gözden kaçmamaktadır. Kızlar; ağırlıklı olarak duygusal, sosyal ve toplumsal içerikli kitapları okumayı tercih ederken, erkeklerin macera ve bilim kurgu kitaplarını okumayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Toplamda ise en fazla okunan kitap türlerini macera, sosyal ve toplumsal içerikli kitaplar ile bilim kurgu kitapları teşkil etmektedir. Diğer kitap türleri arasında ise anlamlı farklılıklar göze fazla çıkmamaktadır. "Çok çeşitli kitap türlerini okurum" diyenlerin oranı ise toplamda % 10,6'dır.

Tablo 8: Tekrar Okuduğunuz Kitap Var ise Türü Nedir?

Tekrar Okunan Kitap Türü	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Duygusal	88	36.3	2	1.1	90	21.3
Maceracı	43	17.7	49	27.4	92	21.8
Bilim-Kurgu	29	11.9	54	30.1	83	19.7
Doğa Olayları	2	0.8	8	4.6	10	2.4
Kahramanlık ve Tarih	5	2.1	34	18.9	39	9.2
Sosyal ve Toplumsal Konulu	41	16.8	3	1.7	44	10.4
Tekrar Okunan Yok	35	14.4	29	16.2	64	15.2
Toplam	243	100	179	100	422	100

Tablo 7 ve Tablo 8 karşılaştırıldığında anket uygulanan öğrencilerin tekrar okuma gereği hissettiği ve dolayısıyla etkilendikleri kitap türünün aslında en fazla okudukları kitap türü olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Kız öğrencilerin tekrar okudukları kitap türlerinin aynı zamanda en fazla okumayı sevdikleri kitap türü olan duygusal, macera, sosyal ve toplumsal konulu kitaplar olduğu açıkça görülmektedir. Tablo 8'de benzer durum erkek öğrenciler için de izlenmektedir. Erkek öğrencilerin en fazla tekrar okumayı tercih ettikleri kitap türü bilim kurgu, macera, kahramanlık ve tarih konulu kitaplardır. "Okuduğum kitabı tekrar okumam" diyen kız öğrencilerin oranı % 14.4 iken, erkek öğrencilerde bu oran bir miktar artarak % 16.2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 9'dan anlaşılacağı üzere bir çok tercih yapabileme imkânı tanıyan bu soruda sınıf öğrenimliliği ana bilim dalı öğrencilerinin kitap seçiminde hangi faktörlerin rol oynadığının tespiti yapılmıştır. Gözlemlendiği üzere, tüm sınıf seviyelerinde kitap seçiminde etkili olan faktörlerin hemen hemen birbirine yakın oranlar gösterdiği anlaşılmaktadır. Toplamda, öğrencilerin % 50'ye yakın bir oranla kitap seçiminde kitabın konusunun etkili olduğu anlaşılmaktadır. Kitap seçiminde etkili olan faktörlerden ikinci sırayı % 18 oranla kitabın türü, üçüncü sırayı ise % 14 oranla kitabın yazarı almıştır. Kitabın güncel veya başka bir ifadeyle o günlerde popüler olmasını tercih sebebi olarak görenlerin oranı % 8.4'tür. Kitabın fiyatı etkilidir diyenlerin oranı ise % 7.3'tür.

Tablo 9: Kitap Seçimi Yaparken Neye Dikkat Edersiniz?

SEÇİM NEDENİ	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam	%
Kitabın türüne	48	53	56	36	193	18.0
Kitabın yazarına	31	46	44	29	150	14.0
Kitabın konusuna	137	132	157	107	533	49.7
Fiyatına	21	19	23	15	78	7.3
Güncel olmasına	20	22	30	19	91	8.4
Diğer	5	2	1	0	8	0.7
Hepsi	8	-	5	7	20	1.9
Toplam	270	274	316	213	1077	100

Tablo 10: Ders Kitapları Dışında Okuduğunuz Kitapları Nereden Temin Ediyorsunuz?

Okuduğunuz Kitapları Nereden Temin Ediyorsunuz?	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam	%
Üniversite Kütüphanesinden	64	79	94	27	264	24.2
Satın alıyorum	25	27	16	9	77	6.3
Arkadaşımdan ödünç alıyorum	91	82	99	28	344	28.3
Hediye ediliyor	17	22	18	9	66	6.0
Altyazı alıyorum	14	13	8	6	41	3.4
Hepsi	3	2	-	0	5	0.4
Toplam	303	317	342	252	1214	100

Tablo 10'dan fark edileceği üzere bir çok tercih yapabilmeye imkânı tanıyan bu soruda da, anketeye katılan öğrencilerin kitap temininde hangi yolu izlediklerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin 13'üne yakın; kitaplarını kendilerinin aldığını, ikinci sırada ise arkadaşlarından temin ettikleri (% 28.3) görülmektedir. Bunun yanında üçüncü sırada en fazla temin yerinin üniversite kütüphanesi olduğu da gözden kaçmamaktadır. Üniversite kütüphanesinden yararlanma sürecinin 2. sınıfta arttığı ve üçüncü sınıfta en yüksek seviyeye çıktığı da gözden kaçmamaktadır. Buna karşılık halk kütüphanesinin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama bakımından yetersiz kaldığı ve öğrencilerce pek tercih edilmediği ilgili verilerden anlaşılmaktadır. Sonuç olarak öğrencilerin ders kitapları dışında okuduğu kitapları öncelikli olarak satın alarak temin etme yoluna girmeleri kendi kütüphanelerini oluşturmaları bakımından olumlu bir gelişmedir.

Tablo 11: Bir Yılda Kaç Kitap Okuyorsunuz?

Okunan Kitap Sayısı	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
1-5 arası	58	13.3	98	43.8	156	23.6
6-10 arası	179	41	62	27.7	241	36.5
11-15 arası	115	26.3	37	16.5	152	22.9
16-20 arası	43	9.8	7	3.1	50	7.6
21+	12	2.7	5	2.2	17	2.6
Hatırlanıyorum	30	6.9	15	6.7	45	6.8
Toplam	437	100	224	100	661	100

Tablo 11'de bulgulara göre, bir yılda 1-5 arasında kitap okuma oranı erkeklerde daha fazla iken (% 43.8), 6-10 ve 11-15 arasında kitap okuma oranı kızlarda daha fazladır. Bir yılda 16 ve daha fazla sayıda kitap okuma bakımından kız ve erkek öğrenciler oranının giderek düştüğü görülmektedir. Toplamda ise öğrencilerin bir yıl içinde genellikle 1-10 arasında kitap okuduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Ancak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla kitap okudukları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kız öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı ve okumaya olan eğilim bakımından erkek öğrencilere göre daha iyi bir durumda oldukları söylenebilir.

Tablo 12'de dikkat edilirse, sınıf öğretmenliği ana bilim dalı öğrencilerinin toplamda oran olarak birbirine yakın bir şekilde bilim dergileri ile magazin-aktüalite dergilerini okudukları (% 34 civarında) anlaşılmaktadır.

Ancak kız öğrencilerin % 42.6 oranla aktüalite-magazin ve % 28.3 oranla bilim dergileri okudukları anlaşılmaktadır. Buna karşılık erkek öğrencilerin % 45 oranında bilim ve % 21.5 oranla coğrafya-seyahat dergileri okudukları görülmektedir. Dolayısıyla ankete katılan öğrencilerden kız öğrencilerin ağırlıklı olarak aktüalite-magazin ve erkek öğrencilerin ise bilim dergilerini okumayı tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 12: En Çok Hangi Tür Dergileri Okumayı Tercih Edersiniz?

Okunan Dergi Türü	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Bilim	124	28.3	101	45	225	34
Mizah	47	10.8	38	17.0	85	12.9
Aktüalite-Magazin	186	42.6	37	16.5	223	33.7
Coğrafya-Seyahat	80	18.3	48	21.5	128	19.4
Toplam	437	100	224	100	661	100

Tablo 13: Her Gün Herhangi Bir Gazete Okur Musunuz?

Verilen Cevap Türü	1. Sınıf	%	2. Sınıf	%	3. Sınıf	%	4. Sınıf	%	Toplam	%
Evet	57	33.5	44	28.9	70	35.2	46	32.9	217	32.8
Hayır	3	1.8	3	2.0	9	4.5	2	1.4	17	2.6
Genellikle	58	34.1	58	38.2	71	35.7	66	47.2	253	38.3
Günde bir kaç gazete okurum	50	29.4	42	27.6	43	21.6	24	17.1	159	24.1
Hiç gazete okumam	2	1.2	5	3.3	6	3.0	2	1.4	15	2.2
Toplam	170	100	152	100	199	100	140	100	661	100

Her gün gazete okuma alışkanlığına ilişkin Tablo 13'teki bulgulara dikkat edilirse, öğrencilerin % 38,3'ü her gün genellikle gazete okuduğunu, % 32,8'inin düzenli bir şekilde her gün okuduğunu, % 24,1'inin ise günde birkaç gazete okuduğu anlaşılmaktadır. Buna karşılık ankete katılan öğrencilerin % 2,6'sının her gün gazete okumamakta birlikte, % 2,2'sinin de hiç gazete okumadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin % 95'i her gün değişik şekillerde gazete okurken, % 5'i hiç okumamaktadır. Ayrıca 1. ve 3. sınıflar gazete okuma alışkanlığı bakımından diğer sınıflara göre daha iyi bir tablo sergilemektedir.

Tablo 14 gözden geçirilirse, ankete katılan öğrencilerin gazetelerin en fazla olarak % 35,9 oranında magazin-aktüalite sayfalarını, % 24,9 oranında da eğitim-kültür sayfalarını okudukları anlaşılmaktadır. Ancak kız öğrenciler ağırlıklı olarak magazin-aktüalite (% 49,9) ve eğitim-kültür sayfalarını (% 28,1) okumayı tercih ederken, erkek öğrencilerin ise spor sayfalarını (% 39,2), eğitim-kültür (% 18,8) ve politika sayfalarını (% 17,9) okudukları anlaşılmaktadır. Diğer sayfalarda ise cinsiyete dayalı anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Tablo 14: Gazetelerin En Çok Hangi Sayfalarını Okumayı Tercih Edersiniz?

Gazetelerin En Çok Okunan Sayfaları	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Politika Sayfaları	31	7.1	40	17.9	71	10.7
Ekonomi Sayfaları	43	9.9	35	15.6	78	11.8
Magazin -Aktüalite Sayfaları	218	49.9	19	8.5	237	35.9
Eğitim-Kültür Sayfaları	123	28.1	42	18.8	165	24.9
Spor Sayfaları	22	5	88	39.2	110	16.7
Toplam	437	100	224	100	661	100

Tablo 15'deki bulgulara göre ankete katılan sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinden % 22,1'inin (146 kişi) evinde bir kitaplığı bulunmamaktadır. Bu durumun kitap okuma alışkanlığı açısından son derece düşündürücü ve olumsuz bir tablodur. Gelecekte ilköğretim birinci kademe öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandıracak sınıf öğretmenliği öğrencilerinin kitaplığa sahip olmaması üzerinde önerele düşünülmeli gereken bir konudur. Çünkü kitap okuma alışkanlığının gelişiminde kitap edinme kolaylığının önemli bir yeri bulunmaktadır. Öğrencilerin % 77,9'unun kolaylıkla kitap edinme imkânı bulunmaktadır. Tablo 14'e dikkat edilirse,

öğrenci kitaplığının % 63,1 oranında 1-40 arasında kitapları bulunduğu anlaşılmaktadır. 100'den fazla kitabı olan öğrencilerin oranı ise sadece % 8'dir.

Tablo 15: Evde Bir Kitaplığınız Varsa Yaklaşık Kaç Kitabınız Var?

Kitap Sayısı	1.		2.		3.		4.		Toplam	
	Sını f	%	Sını f	%	Sını f	%	Sını f	%		
1-20 kitap arası	46	36.5	48	39.3	58	37.7	26	23.0	178	34.6
21-40 kitap arası	35	27.8	26	21.3	44	28.6	42	37.2	147	28.5
41-50 kitap arası	15	11.9	25	20.5	22	14.3	21	18.6	83	16.1
51-100 kitap arası	21	16.7	12	9.9	15	9.7	18	15.9	66	12.8
100'den fazla	9	7.1	11	9.0	15	9.7	6	5.3	41	8.0
Toplam	126	100	122	100	154	100	113	100	515	100

Tablo 16: Kütüphaneye Ne Sıklıkta Gidersiniz?

Kütüphaneye Girme Sıklığı	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Her gün giderim	23	5.3	18	8	41	6.2
Haftada bir gün giderim	75	17.2	57	25.4	132	19.9
Ayda bir giderim	178	40.7	91	40.7	269	40.6
Gerektikçe giderim	97	22.2	44	19.6	141	21.4
Hiç gitmem	64	14.6	14	6.3	78	11.9
Toplam	437	100	224	100	661	100

Ankete katılan öğrencilerin kütüphaneyi ne sıklıkla kullandıklarını gösteren Tablo 16'da öğrencilerin % 40.6 oranında kütüphaneye ayda bir defa, % 19.9'unun ise haftada bir defa gittikleri anlaşılmaktadır. "Kütüphaneye gerektiği kadar" diyenlerin oranı ise % 21.4'tür. Hiç gitmem diyenlerin oranı ise % 11.9'dur. Cinsiyete göre bir değerlendirme yaptığımızda erkek öğrencilerin bir hafta-bir ay aralığında kütüphaneye gitmeyi tercih ettikleri, buna karşılık kız öğrencilerin gerektiği kütüphaneye gitmeyi daha yüksek oranda tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Kütüphaneye hiç gitmem diyen kızların oranı erkeklerle göre % 8.3 oranında daha fazladır.

Tablo 17: Kütüphaneden Yeterince Faydalanılmamasının Nedenleri Nelerdir?

Kütüphaneden Yeterince Faydalanılmama Nedeni	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Araştırma merakı eksikliği	185	42.3	94	41.9	279	42.3
Bilginçlendirme Eksikliği	107	24.6	66	29.5	173	26.2
Zamanın Yok	97	22.2	46	20.5	143	21.5
Kitap çeşidi ve sayısı az	48	10.9	18	8.1	66	10
Toplam	437	100	224	100	661	100

Tablo 17'ye dikkat edilirse ankete katılan öğrencilerin kütüphaneden yeterince faydalanmama sebebi olarak % 42.3 oranında araştırma merakı eksikliğini gösterdiklerini görmekteyiz. Bu oran cinsiyet bakımından da birbirine çok yakın değerler göstermektedir. İkinci sırada bilinçlendirme eksikliği (% 26.3) ve üçüncü sırada da *zamanın yok* mazereti ekli olmaktadır (% 21.5). Kitap çeşidi ve sayısını az bularak kütüphaneye gitmeyi tercih etmeyenlerin oranı ise % 10'dur. Kütüphaneden yeterince faydalanılmaması bakımından erkek-kız öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır.

Tablo 18: Kitap Okumayı Sever Misiniz?

Yerilen Cevap	1. Sınıf	%	2. Sınıf	%	3. Sınıf	%	4. Sınıf	%	Toplam	%
Evet	120	70.6	109	71.7	135	67.9	98	70.0	462	69.9
Hayır	3	1.8	4	2.6	11	5.5	6	4.3	24	3.6
Zaman zaman	47	27.6	39	25.7	53	26.6	36	25.7	175	26.5
Toplam	170	100	152	100	199	100	140	100	661	100

Tablo 18'de görüldüğü üzere ankete katılan öğrencilerin % 69.9'u kitap okumayı sevdiğini, % 26.5'i de zaman zaman okumayı sevdiğini ifade etmektedir. Kitap okumayı sevmeyenlerin oranı ise % 3.6'dır. Tüm sınıf seviyelerinde kitap okuma sevgisinin oransal olarak birbirine yakın olduğu görülmektedir. Gönen'in¹⁴ (1991) yapmış olduğu bir araştırmada çocukların ve gençlerin kitap okuma alışkanlıklarının yüksek olduğu ve cinsiyetler arasında kitap okuma alışkanlıkları bakımından büyük farklılıklar bulunmadığı ifade edilmiştir. Yine Gönen ve Arkadaşları¹⁵ ilköğretim birinci ve ikinci kademe öğrencilerinin yüksek oranda kitap okumayı sevdiğini ifade etmektedirler.

¹⁴ M. Gönen, *Konuma'ya Müthaz Çocuk ve Gençlerin Boş Zamanlarında Kitaba Olan İlgi*, İstanbul: İncelemesi, Bilgi Pınarı, Sayı: 1, 1991, s. 17-23

¹⁵ M. Gönen ve Diğerleri, 2004, a.g.m., s. 13-14

Tablo 19: Ne Kadar Sıklıkla Kitap Okuyorsunuz?

Okuma Sıklığı	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Hergün	65	14.9	37	16.5	102	15.4
Üç-Dört Günde Bir	101	23.1	50	22.3	151	22.8
Haftada Bir	147	33.6	61	27.3	208	31.5
İki Haftada Bir	45	10.3	29	12.9	74	11.2
Ayda Bir	42	9.6	12	5.4	54	8.2
Okunmuyor	37	8.5	35	15.6	72	10.9
Toplam	437	100	224	100	661	100

Ankete katılan öğrencilerin kitap okuma sıklıklarını gösteren Tablo 19'a göre, öğrencilerin % 31.5'i haftada bir, % 22.8'i üç-dört günde bir ve % 15.4'ü de her gün kitap okuduklarını ifade etmektedirler. Buna karşılık her on öğrenciden birinin hiç kitap okunmadığı da gözden kaçmamaktadır. Kız ve erkek öğrenciler arasındaki okuma sıklığını karşılaştırdığımızda, kız öğrencilerin kısa süreler içerisinde daha sıklıkla kitap okudukları ve erkeklerle göre kitap okuma alışkanlıklarının daha fazla olduğu gözden kaçmamaktadır. Ayrıca hiç okunmuyor diyen erkeklerin oranı kızların iki katıdır. Ancak öğrencilerin % 70'inin 1-7 gün içerisinde bir ya da iki kez ders kitapları dışında kitap okuyor olması kitap okuma sıklığı açısından olumlu bir tablo değildir.

Tablo 20: Ankete Katılan Öğrencilerin Kitap Okuma Sıklığına Dair Bir Başka Yaklaşım İlişkin Görüşleri

Okuma Sıklığına İlişkin Maddeler	Hiç		Nadiren		Bazen		Sık		Çok Sık		Toplam	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Yarımdan Önce Kitap Okur Mısınız?	22	59	58	43	95	77	12	28	13	17	43	22
Yaz Tatilinde Kitap Okur Mısınız?	-	37	40	10	79	59	18	15	12	7	43	22
Kitap Fuarlarına Gider Mısınız?	74	14	82	43	21	47	52	78	12	42	43	22
Hafta Sonu Kitap Okur Mısınız?	34	6	62	28	15	37	97	10	89	45	43	22

K: KIZ, E: Erkek

Tablo 20'de ankete katılan öğrencilerin kitap okuma sıklığına dair bir başka yaklaşımına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre kızların yarımdan önce erkeklerle göre daha fazla sıklıkla kitap okudukları anlaşılmaktadır. Yine yaz tatillerinde kızların

erkeklerle göre kitap okuma alışkanlıklarının daha ileri bir noktada olduğu görülmüştür. Buna karşılık erkek öğrencilerin kız öğrencilerine göre daha fazla sıklıkla kitap fuarlarına gittikleri ve hatta hafta sonları kız öğrencilerden daha fazla sıklıkla kitap okudukları anlaşılmaktadır.

Tablo 21: Kitap Okunmasını Engelleyen Faktörler Nelerdir?

Kitap Okunmasını Engelleyen Faktörler	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
İnternet Kullanımı	201	46	111	49.6	312	47.2
Televizyon İzlerim	65	14.9	21	9.4	86	13
Yeterince Kitabın Olmaması	84	19.2	35	15.6	119	18
Okuma Alışkanlığının Olmaması	22	5	24	10.6	46	7
Kitap Okunmak Zaman Kaybıdır	11	2.5	8	3.6	19	2.9
Vaktim Yok	54	12.4	25	11.2	79	11.9
Toplam	437	100	224	100	661	100

Tablo 21'de ankete katılan öğrencilerin kitap okunmasını engelleyen faktörlerin istatistiksel döktümü yer almaktadır. Buna göre toplamda öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını engelleyen en önemli faktörün çağımızın hastalığı haline gelmeye başlayan internet kullanımını ve internet bağımlılığıdır. Öğrencilerin % 47.2'si internete galmayı kitap okumaya tercih etmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin % 18'i yeterince kitabın bulunmamasını ve % 11.9'u da vaktinin bulunmamasını kitap okunama sebebi olarak görmektedir. Kitap okunmayı engelleyen faktörler bakımından kız ve erkek öğrenciler arasında oranlar açısından anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Kitap okunmamasına interneti engel olarak gören kızların oranı % 46 iken, erkeklerin oranı % 49.6'dır. Erkeklerde söz konusu oran bir miktar daha fazladır. Kızlar kitap okunmamasına engel olarak ikinci ve üçüncü sıraya yeterince kitabın bulunmamasını (% 19.2) ve televizyon izlemeyi (% 14.9) koyarken, erkek öğrenciler sırasıyla yeterince kitabın (% 15.6) ve vaktinin bulunmamasını (% 11.2) koymaktadır. *Kitap okunmak zaman kaybıdır* diyen kızların oranı % 2.5 iken, erkeklerin oranı % 3.6'dır.

Tablo 22: Kitap Okuma Alışkanlığını Yaygınlaştırmak İçin Sızce Neler Yapılmalıdır?

Okuma Alışkanlığını Yaygınlaştırmak İçin Neler Yapılmalıdır?	Kız		Erkek		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Bireyin Bilinçlendirilmesi Gerekir	221	50.5	108	48.2	329	49.8
Ailenin Bilinçlendirilmesi Gerekir	80	18.4	38	17	118	17.9
Okulda Bilinçlendirme Gerekir	52	11.9	37	16.5	89	13.5
Toplumda Okuma Alışkanlığı Bulunmalıdır	57	13	25	11.2	82	12.3
Medya Desteği Gerekir	27	6.2	16	7.1	43	6.5
Toplam	437	100	224	100	661	100

Ankete katılan öğrencilerin "kitap okuma alışkanlığının yaygınlaştırılması için neler yapılmalıdır" soruna verdikleri cevaplar oldukça ilgi çekicidir. Kitap okuma alışkanlığının yaygınlaştırılması için öncelikle bireylerin bilinçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Tablo 22). Başka bir ifadeyle bireylerin bilinçlendirilmesinin sorunun önemli derecede çözülmesine imkân tanıyacaktır sonucu ortaya çıkmaktadır. Toplamda ikinci sırada ailenin bilinçlendirilmesi gerekir diyenlerin oranı ise % 17,9'dur. Okuma alışkanlığının yaygınlaştırılması için kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır.

Tablo 23: Aylık Harcamanızın Yüzde Kaçını Kitap Alımına Ayırıyorsunuz?

%'si	1. Sınıf	%	2. Sınıf	%	3. Sınıf	%	4. Sınıf	%	Toplam	%
1-2	49	28.8	44	29.0	62	31.2	42	30.0	197	29.8
3-4	32	18.8	33	21.7	27	13.6	19	13.6	111	16.8
5-9	26	15.3	22	14.5	38	19.0	26	18.6	112	16.9
10-14	14	8.2	17	11.2	23	11.6	10	7.1	64	9.7
15 ve daha fazlası	2	1.2	2	1.3	7	3.5	3	2.1	14	2.1
Hiç ayırmıyorum	47	27.7	34	22.3	42	21.1	40	28.6	163	24.7
Toplam	170	100	152	100	199	100	140	100	661	100

Sınıf öğretmeniği anabilim dalından ankete katılan öğrencilerin % 63,5'i aylık harcamalarının % 1-9'u arasında değişen bir oranını kitap alımına ayırmaktadır. Hiç ayırmayorum diyenlerin oranı ise % 24,7'dir. Aylık harcamanın % 10'undan fazlasını kitap alımına ayırmayorum diyenlerin oranı ise % 11,8'dir (Tablo 23). Buna karşılık tüm sınıflarda kitap alımına yapılan harcamaların toplam harcamaya içindeki yeri bakımından anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Kitap alımına hiç para ayırmayanların oranı 4. sınıflarda en fazladır. Oranın % 28,6 olduğu dikkatlerden kaçmamaktadır.

Ankete, tablo 24'de yer alan bilgiler boşluk doldurmalı bir şekilde düzenlendi. Öğrencilerin verdiği cevapların sayı ve oranları hesaplandıktan sonra ilk on sırayı oluşturan yazarlar sözü edilen tabloda görülmektedir.

Tablo 24: En Çok Hangi Yazarların Kitaplarını Okuyorsunuz?

S.N.	1. Sınıflar	2. Sınıflar	3. Sınıflar	4. Sınıflar	Toplam
1.	Resat Güntekin	Resat Güntekin	Ayşe Kulim	Ayşe Kulim	Ayşe Kulim
2.	Peyami Safa	Ayşe Kulim	Ahmet Altan	Dostoyevski	Resat Güntekin
3.	Yasar Kemal	Dostoyevski	Stephen King	Ahmet Altan	Dostoyevski
4.	Ayşe Kulim	Buket Uzuner	Buket Uzuner	Doğan Cüceloğlu	Ahmet Altan
5.	Dostoyevski	Cezmi Ersoz	Oktaay Sinanoğlu	Buket Uzuner	Buket Uzuner
6.	Orhan Pamuk	Ahmet Altan	İpek Orgun	Cezmi Ersoz	Cezmi Ersoz
7.	Stephen King	Orhan Pamuk	Dostoyevski	Yasar Kemal	Stephen King
8.	Buket Uzuner	Yasar Kemal	Cezmi Ersoz	Sunay Akın	Yasar Kemal
9.	İpek Orgun	Stephen King	Resat Güntekin	Nuri	Doğan Cüceloğlu
10.	Duygu Asena	İclal Aydın	İclal Aydın	Oktaay Sinanoğlu	Orhan Pamuk

Tablo 25: En Son Okuduğunuz Üç Kitap Hangileridir?

S.N.	1. Sınıflar	2. Sınıflar	3. Sınıflar	4. Sınıflar	Toplam
1.	Çalkıuşu	Çalkıuşu	Çalkıuşu	Kurral Ada Mavi	Çalkıuşu
2.	Sefiller	Kurral Ada Mavi	Kurral Ada Mavi	Adi Aylin	Kurral Ada Mavi
3.	Adi Aylin	Tuna	Bir Çift Yürek	Suç ve Ceza	Tuna
4.	Da Vinci Şifresi	Bir Çift Yürek	Suç ve Ceza	Seker Portakali	Bir Çift Yürek
5.	Tarihle Sığmayan Destan-Çanakale	Suç ve Ceza	Adi Aylin	Garazp Üzmleri	Suç ve Ceza
6.	Kırmızı ve Siyah	Adi Aylin	Sefiller	Nietzsche Ağladığında	Adi Aylin
7.	Ana	Da Vinci Şifresi	Sınyacı	Sevdaİmka	Da Vinci Şifresi
8.	Fareler ve İnsanlar	Sınyacı	Suç ve Ceza	Sınyacı	Sınyacı
9.	Kurral Ada Mavi	Mutluluk	Mutluluk	Semerkant	Mutluluk
10.	Kelebek	Fareler ve İnsanlar	Ölü Ozanlar Demegi	Rüzgâr Gibi Geçti	Fareler ve İnsanlar

Ankette, tablo 25'de yer alan bilgiler boşluk doldurulmalı bir şekilde düzenlenmiştir. Öğrencilerin verdiği cevapların sayı ve oranları hesaplandıktan sonra ilk on sırayı oluşturan kitaplar sıralanmaktadır.

Sonuç Ve Öneriler

Kitap okuma alışkanlığı, bireyin topluma ve kendine yararlı bir vatandaş olması bakımından çok önem arz etmektedir. Bilgili, düşünen, düşündüğünü anlatan ve konuşan, yorumlayan, yaratıcı, gelişmelere ve yeniliklere açık

insanlardan oluşmuş bireylerden oluşan toplumlar varlığını sonsuza kadar devam ettirebilir ve geleceğe umutla bakabilir. Bunun yolu da şüphesiz kitap okumak ve kitap okuma alışkanlığından geçmektedir.

Bu araştırma; Çanakale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ve kitap okumaya olan eğilimlerini tespit etmek amacıyla 437'si kız ve 224'ü de erkek olmak üzere toplam 661 öğrenci ile gerçekleştirilen anket verilerine dayanmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre; ankete katılan öğrencilerin % 44,4'ü kardeş sıralamasında birinci sıradadır. Dolayısıyla bu öğrencilerin *model olma* durumunda oldukları anlaşılmaktadır. Buna karşılık ankete katılan öğrencilerin % 55,6'sında da *model alma* durumu söz konusudur. Okuma alışkanlığının pekişmesi ve okuma eğiliminin oluşmasında *model alma* durumunun etkili olduğu tespit edilmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumu sorulmuş ve öğrencilerin % 75'inin kitap alabilececek ekonomik yeterlikte oldukları saptanmıştır. Bununla birlikte ankete katılan öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeyi çocukların kitap okuma alışkanlığı kazanmalarında çok etkilidir. Annelerin eğitim seviyesi lise kademesinden itibaren babaların çok gerisinde kalmaktadır. Annesi ve babasının yükseköğül ve üniversite mezunu olan öğrencilerin oranı ise sırasıyla % 8 ve % 21,5'tir. Bu durumda annelerin değil de, babaların kitap okuma konusunda çocuklara *model olması* ve kitap okuma alışkanlığı kazandırması beklenmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin yaklaşık % 50'sinin sık sık ve sürekli kitap okuduğu ve % 14,5'inin de gerektiğinde kitap okuduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kitap okuma alışkanlığının iyi bir düzeyde olduğu söylenebilir. Kızların ağırlıklı olarak duygusal, sosyal-toplumsal içerikli kitapları okumayı tercih ettikleri buna karşın erkeklerin ise macera, sosyal- toplumsal içerikli kitaplar ile bilim kurgu kitaplarını okudukları anlaşılmaktadır. Anket yapılan öğrencilerin tekrar okuma gereği hissettiği ve dolayısıyla etkilendikleri kitap türünün aslında en fazla okudukları kitap türü olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin kitap seçiminde sırasıyla kitabın konusu, türü ve yazarı etkili olmaktadır. Öğrencilerin 1/3'ü kitaplarını satın alarak temin ettikleri, ayrıca arkadaşlarından ödünç aldıkları ve üniversite kütüphanesinden sağladıkları anlaşılmaktadır. Üniversite kütüphanesinden yararlanma sürecinin 2. sınıfta arttığı ve üçüncü sınıfta en yüksek seviyeye çıktığı da gözden kaçmamaktadır. Halk kütüphanesinin ise öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada bakımından yetersiz

kaldığı ortaya çıkan sonuçlardan bir diğeridir. Öğrencilerin bir yılda okudukları kitap sayısı % 83 oranında 1-15 arasında değişmektedir.

Araştırma kapsamına giren öğrencilerin en fazla bilim dergileri okudukları, ikinci sırada da magazin dergileri okudukları görülmektedir. Coğrafya-seyahat dergilerini okuma eğiliminin ise giderek güçlendiği ortaya çıkan bulgular arasındadır. Bununla birlikte öğrencilerin % 71.1'i hemen hemen her gün gazete okumakta iken, % 5'i hiç okumamaktadır. Kız öğrenciler, gazetelerin magazin, eğitim ve kültür sayfalarını okumayı tercih ederken, erkek öğrencilerin spor sayfalarını, eğitim-kültür ve politika sayfalarını okumayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin evindeki kitaplıklarının % 63.1'inde 1-40 arasında kitap bulunmaktadır. Aynı öğrencilerin % 40.6 oranında kütüphaneye ayda bir defa, % 19.9'unun ise haftada bir defa gittikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin kütüphaneden yeterince faydalanmama sebebi olarak araştırma merkezi eksikliği, bilinçlendirilme eksikliği ve vakit yetersizliği olarak gösterilmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin % 69.9'u kitap okumayı sevdiğini ve % 26.5'i de zaman zaman okumayı sevdiğini ifade etmektedir. Kitap okumayı sevinyorum diyenlerin oranı ise % 3.6'dır. Ankete katılan öğrencilerin % 70'inin 1-7 gün içerisinde bir ya da iki kez ders kitapları dışında kitap okuyor olması hiç olumlu bir tablo değildir. Bununla birlikte kız öğrencilerin yarıdan önce ve yaz tatillerinde kitap okumayı erkek öğrencilerden daha fazla sevdiğleri anlaşılmaktadır. Buna karşılık erkek öğrencilerin hafta sonları kitap okumayı ve kitap fuarlarına gitmeyi kız öğrencilere göre daha fazla sevdiğleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin kitap okumasını engelleyen en önemli faktörün ise, internet kullanımı, televizyon izleme ve boş vakit bulunmaması gösterilmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin kitap okuma alışkanlığının yaygınlaştırılması için bireylerin ve ailelerin bilinçlendirilmesi ve bu bilinçlendirme sürecinin okulda devran etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte ankete katılan öğrencilerin % 63.5'i aylık harcamalarının % 1-9 arasındaki bir kısmını kitap alımına ayırdıkları anlaşılmaktadır. Hiç ayırmayorum diyenlerin oranı ise % 24.7'dir.

Araştırma sonuçlarından hareketle kitap okuma alışkanlığının yaygınlaştırılması ve okumaya olan eğilimin kuvvetlendirilmesi için alınması gereken önlemleri şöyle sıralayabiliriz.

1. Kitap okuma alışkanlığı ailede kazandırılmalı ve okul öncesi dönemden başlayarak tüm eğitim kademelerinde konuya yönelik yerlilikler izlenmelidir.
2. Okullarda öğrencilerin kitap okumalarını sağlayan önlemlere işlerlik kazandırılmalıdır. Sürekli yeni yayınlanan kitaplar tanıtılmalı, kitap kulüpleri oluşturulmalı ve kitap fiyatları öğrencilerin de alabileceği düzeylere indirilmelidir.
3. Üniversitelerde kitap fuarları açılmalı, kitap tanıtımı, kitap sergisi, farklı türlerde yazan yazarları konuk etme çalışmaları yapılmalı ve büyük kütüphanelere geziler düzenlenmelidir.
4. Öğrencilerin boş zamanlarında kütüphanelere gitmesi için kütüphanelerin mesai saatleri uzatılmalı, kütüphanelerin hafta sonları da açık tutulması sağlanmalıdır. Kütüphanelere her zaman güncel kitaplar alınmalıdır. Tüm süreli yayınlar kütüphanelerde kolaylıkla takip edilebilmelidir. Ödünç alınabilen kitap sayısı artırılmalıdır. Kitap okuma haftaları ve günleri tertip edilmelidir.
5. Kitap okuma alışkanlığını yaygınlaştırmak için televizyon programları artırılmalıdır. Bu konuda tüm kanalların haftada en az bir saat program yapması zorunluluk haline getirilmelidir.

READING HABITS AND TENDENCIES OF STUDENTS FROM PRIMARY SCHOOL TEACHER EDUCATION OF FACULTY OF EDUCATION TOWARDS READING

Reading is a complex activity which consists of recognition of writing by the eyes and mind's efforts to comprehend. Reading is an important learning tool both at school and in life. Every subject requires reading. However, the main purpose of reading is "to understand completely and properly what is read". The habit of reading a book is very important for the individual in order to be beneficial to both himself/herself and to the society. Societies composed of individuals who are well-informed, mindful, able to express thoughts, able to comment on, creative and open to developments and innovations may perpetuate their existence to the end of time and may look into the future with full of hopes. This would take place absolutely by reading books and with the habit of book reading.

This research is based on the survey data gathered from a total of 661 students, 437 of whom are females and 224 of whom are males from the University of Canakkale Onsekiz Mart, Faculty of Education, Department of Primary School Teacher Education in order to identify their habits of reading books and their tendencies to read books.

According to the results of the research, 44.4 % of the students who participate in the survey are in the first line in the sibling ranking. Thus, it is seen that these students are in the position to be models. On the other hand, 55.6 % of the students can be discussed as being models. It is observed that the state of being a model is affective in the formation of tendency to read and strengthening of reading habit.

The economics conditions of the parents of the students who had participated in the survey was asked and it was identified that 75 % of them had sufficient funds to purchase books. Moreover, the level of education of the parents of students who had participated in the survey is very important for their children in gaining the habit of reading books. The education level of mothers' is far behind the level of education of fathers' after the high school degree. The proportion of students whose mother and father are graduates of an academy or a university is 8 % and 21.5 % respectively. In this case it is expected that not mothers but fathers should be the role models for their children in the subject of reading books and in gaining the habit of reading books.

It is understood that 50 % of students who participated in the survey read books very often and on a constant basis and 14.5 % of them read books

when necessary. Therefore, it can be said that the habit of reading books is at a good level. It is also seen that females mainly prefer to read books with emotional and social content, whereas males read adventure, social and science fiction related books. It is understood that the type of books which the students participated in the survey had the feeling to read again and therefore had been impressed was in fact the type which they read the most. The most affective factors in the selection of books by students were the subject, type and the author of the book respectively. It is seen that one thirds of the students obtain the books by purchasing, borrowing from a friend and taking from the university library. It is not escaped from the observation that the benefiting period from the university library increases in year 2 and reaches the maximum point in year 3. Another result that comes on the scene is that public libraries are insufficient in meeting the needs of students. The number of books read by the students that varies between 1-15 is 83 percent.

It is seen that the participated students in the research read the science magazines the most following illustrated magazines. It is another finding that tendency to read geography and travel magazines has been increasing. Nonetheless, while 71.1 % of the students read daily newspapers almost everyday, 5 % of them never read. It is understood that female students prefer to read illustrated, education, and culture sections of the newspapers while males prefer sports, education-culture and politics sections. 63.1 % of the bookshelves in students' houses have books between 1-40. It is also seen that the 40.6 % of the same students go to the library once a month and 19.9 % of them go once a week. Lack of interest to research, lack of making themselves conscious and lack of time can be shown as the reasons for not being able to benefit from the library.

69.9 % of the students participated in the survey have stated that they liked reading books and 26.5 % of them said they liked it from time to time. The percentage of students who said that they did not like to read books was 3.6. It is not a very promising picture that 70 % of the students participated in the survey read books, excluding course textbooks, once or twice in 1-7 days. Nonetheless it is seen that female students enjoy reading books before going to bed and in summer holidays more than male students. On the other hand, it is also seen that male students enjoy reading books on the weekends and attend book fairs more than female students. Use of Internet, watching TV and lack of free time were shown as the most important factors obstructing students from reading books.

ÇANAKKALE ÇEVRESİNDE FARKEDİLMİYEN TEHLİKE: KURAKLIK

Talat Koç*

It is emphasised that making individuals and families conscious and continuing this process at school are requirements in order to expand the participated students' habit of reading books. Nonetheless, 63.5 % of the students participated in the survey have stated that they spare a share of 1.9% of their monthly expenses to purchasing books. 24.7 % of them have stated that they did not spare any amount.

Özet

Dünyada, iklim değişikliği ve yanlış arazi kullanımı gibi nedenlerle ortaya çıkan temel sorunlar arasında, su kaynaklarının bozulması ve azalması da bulunur. Biga Yarımadası'nın batısı ile Gelibolu Yarımadasına yerleşmiş Çanakkale ilinde tarım ve turizm başlıca ekonomik etkinliklerdir. Çanakkale ilinde sürdürülebilir bir ekonomik ve sosyal yapının oluşturulabilmesi için, su kaynaklarındaki değişimin bilmesine ihtiyaç vardır. Sunulan araştırmada, Ayvalık, Bozcaada, Çanakkale ve Bandırma meteoroloji istasyonları verilerinden yararlanılarak, yıllık toplam yağışların ve De Martonne, Erinc, Meteorolojik Kuraklık, Thornthwait ve Sezer yöntemleri ile kuraklığın Çanakkale çevresinde zaman ve alana dağılışı değerlendirildi.

Çanakkale çevresi, yağış değerlerinin azaldığı, uygulanan indis ve yöntemlere göre zaman içinde kuraklaşma eğiliminin gözlemlendiği, alana göre ise yarı kurak ile yarı nemli yağış etkinliği arasında geçişin belirtildiği bir alandır. Ayvalıktan Bandırma'ya doğru azalan yaz kuraklığı dikkati çeker. Çanakkale çevresinde kaynak kullanımını ile sosyal etkinliklerin planlanmasında, su kaynaklarındaki kuraklaşma eğiliminin dikkate alınması gerekmektedir. Çanakkale ilinin gelecekte ilgili planlanmasında su kaynaklarında yaşanan değişimin dikkate alınması durumunda, ekosistemlerin taşıma kapasitelerinin aşılması sonucu önemli çevre sorunları ile karşılaşılması beklenir.

1.Giriş

İnsanlık devamlı olarak yaşam ortamıyla etkileşimindedir. Bu etkileşimin şekli ve niteliği hem insan topluluğu hem de ortamın özellikleri tarafından belirlenmektedir. İnsanın ilk dönemlerinde yaşam ortamı üzerindeki baskının az olması nedeniyle ortam kaynaklarının kullanımında önemli sorunlar çıkmamıştır. Bununla birlikte kaynak kullanımının artması ve doğal ortamın özelliklerinde yaşanan değişimler (kuraklaşma gibi) sosyal olayları belirleyen temel etkenlerden biri olmuştur. Kaynakların kullanımıyla

* Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü